

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

Ο ΚΑΠΗΘΡΟΣ

Ξενοπούλου

Θ ΚΑΠΗΦΟΡΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ο κατήφορος**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γρηγόριος Ξενόπουλος
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Άννα Μαράντη
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θάνος Κακολύρης
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Εικόνων εξωφύλλου: Εθνική Πινακοθήκη – Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου
(φωτογράφιση έργου Θάλεια Κυμπάρη)· HiSunnySky/Shutterstock Images.
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

Στο εξώφυλλο: Ξυλογραφία του Γρ. Ξενόπουλου από το Εθνικόν Ημερολόγιον
του Κωνσταντίνου Φ. Σκόκου, έτους 1889.
Πίνακας: Νικηφόρου Λύτρα, «Γυμνό», π. 1867-1870, λάδι σε μουσαμά.

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2023

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-4886-2
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-4887-9

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiu Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800

e-mail: info@psychogios.gr
psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2023

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΑΠΗΦΟΦΟΣ

Επίμετρο: Κατερίνα Σχινά

Χρονολόγιο – Εργοβιογραφία: Διονύσης Ν. Μουσμύτης

*Αν είχα κόρη δεκάξι χρονών, θα έκανα να διαβάσει
κρυφά αυτό το βιβλίο και θα ήμουν ήσυχος
ότι ποτέ δε θα κινδύνευε να παρεκτραπεί.*

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ*

Ο «Κατήφορος» έχει μια μικρή ιστορία: Άρχισε στην «Καθημερινή», εξακολούθησε και τελείωσε στη «Νέα Ημέρα». Γιατί ο διευθυντής της πρώτης, αφού είχαν δημοσιευθεί πια τα τρία τέταρτα του μυθιστορήματος, έκρινε καλό να το διακόψει. Το ακόλουθο γράμμα που έστειλα τότε στη «Νέα Ημέρα» –20 Νοεμβρίου 1926– και το σημείωμα με το οποίο το συνόδευσε ο διευθυντής της κ. Ι. Χαλκοκονδύλης εκθέτουν τον λόγο της διακοπής και σχολιάζουν όπως πρέπει τη μικρή ιστορία του «Κατήφορου»:

Αγαπητή «Νέα Ημέρα»,

Δέχομαι ευχαριστών την οποία μου προσφέρετε τιμήν και εκδούλευσιν, να συνέχισης και ν' αποτελειώσης τον υπό της «Καθημερινής» διακοπέντα «Κατήφορον». Μου τον εξήτησε και άλλη εφημερίς, αλλά συ έχεις ακόμη ένα δικαίωμα προτιμήσεως: Το 1917 μου εδημοσίευσες εν άλλο, επίσης αθηναϊκόν ρεαλιστικόν μυθιστόρημα, τα «Τρελοκόριτσα» –την κατοπινήν «Τρίμορφην Γυναίκα»– χωρίς να το εύρης «πολύ βαρύ

* Το Προλογικό Σημείωμα συνόδευσε την πρώτη έκδοση του βιβλίου από τον Ιω. Δ. Κολλάρο, το 1928.

δι' ευπρεπή εφημερίδα» και χωρίς να το διακόψης «πραξικοπηματικώς».*

Μη νομίσης εν τούτοις ότι έχω παράπονον εναντίον του φίλου μου κ. Γ. Βλάχου. Την στιγμήν που δεν τω έδωσα ολόκληρον το μυθιστόρημα, αλλά τω εξέθεσα μόνον την υπόθεσιν, την οποίαν ενέκρινε κατ' αρχήν, δεχθείς να το γράφω ημέρα τη ημέρα, είχε κάθε δικαίωμα, ως διευθυντής και κύριος της εφημερίδος του, να το διακόψη όταν θα ήθελε και δι' οιονδήποτε λόγον. Δεν είχαμεν, βλέπεις, συμβόλαιον, ούτε ήτο δυνατόν να γίνη με αυτήν την βάση. Διότι ας υποθέσωμεν ότι την επομένην της συμφωνίας μας εγώ παρεφρόνουν και ήρχιζα να τω στέλλω παλαβωμάρες. Θα ήτο υποχρεωμένος εκείνος να τας δημοσιεύη έως να ευδοκήσω να βάλω τέλος; Όχι βέβαια! Ούτω περίπου και εις αυτήν την περίπτωσιν, ο κύριος Βλάχος, από μίαν αντίληψιν διαφοροετικήν της ιδικής μου, νομίσας ότι παρεφρόνησα έξαφνα ώστε να γράφω «αισχρά» –διότι μέχρι τινός τι καλά που επήγγαινε ο «Κατήφορος»! ο κύριος διευθυντής δεν έπαυε να μου το λέγη και να μου το γράφη κατενθουσιασμένος– με διέκοψε κι ετελείωσε.

Διαφορά αντιλήψεως λοιπόν, τίποτε άλλο. Ο κύριος Βλάχος θεωρεί «αισχρόν» το βαρύ, το ωμόν, το ρεαλιστικόν. Εγώ απεναντίας θεωρώ «αισχρόν» μόνον το ανήθικον εις την βάση του και το επιβλαβές – το ηδονιστικόν, το ηδυπαθές, το γαργαλιστικόν, π.χ. μερικά μυθιστορήματα που γράφονται για κοκότες και γλεντζέδες, ή μερικάς φωτογραφίας γυμνών χορευτριών, ηθοποιών της επιθεωρήσεως και κολυμβητριών, τας οποίας συχνά βλέπω, αλλοίμονον! και εις «ευπρεπείς» εφημερίδας. Ο «Κατήφορος», καθώς και όλα μου τα ρεαλιστικά έργα, δεν είναι ούτε όπως εκείνα τα μυθιστορήματα ούτε όπως αυτά αι φωτογραφίαί. Έχουν βάση απολύτως ηθικήν, γράφονται με τον αποκλειστικόν σκοπόν μιας κοινωνικής ή ατομικής ανατομίας, αποβλέπουν εις μίαν ηθικοποίησιν και, αν παρου-

* Φράσεις από τη δήλωση της «Καθημερινής».

σιάζουν κάποια γυμνά, το κάμνουν πάντοτε χωρίς να υπερβαίνουν εν όριον ευπρεπείας –απαραίτητον, νομίζω, και εις την ρεαλιστικωτέραν τέχνην– και προ πάντων δεν έχουν ηδονιστικάς, ηδυπαθείς περιγραφάς. Το γυμνόν, το κακόν ή το αισχρόν που εμφανίζεται υπ’ αυτούς τους όρους δεν γαργαλίζει. Απεναντίας κινεί την βδελυγμίαν του αναγνώστου και την αποστροφήν. Ομιλώ με την ελευθεροστομίαν ενός ανατόμου, ενός ιατρού, ενός παιδαγωγού. Και τα πάντα συγχωρώ εις την Τέχνην μου εκτός «του αισχρού διά το αισχρόν».

Κανέν άλλο μου έργον ίσως δεν είναι γραμμένον συμφωνότερα με τας αρχάς μου αυτάς από τον «Κατήφορον». Παρουσιάζω εις αυτόν ένα ωραίο κορίτσι από οικογένειαν, το οποίον παρασύρεται βαθμηδόν και καταντά κοκόττα του χειρίστου είδους. Λοιπόν το κορίτσι αυτό δεν ηδονίζει κανένα. Είναι καθαυτό μία τραγική ηρώϊς, η οποία κινεί, εις κάθε σελίδα, τον οίκτον και τον έλεον. Προπάντων αποτρέπει από ομοίαν ασυναίσθητον πτώσιν, από όμοιον φρικώδη κατήφορον. Διά τούτο εις την προμετωπίδα του έργου εχάραξα αυτάς τας λέξεις:

«Αν είχα κόρη δεκάξι χρονών, θα έκανα να διαβάσει κρυφά αυτό το βιβλίον, και θα ήμουν ήσυχος ότι ποτέ δε θα κινδύνευε να παρεκτραπεί».

Το σημείωμα της «Νέας Ημέρας»

Η «Νέα Ημέρα» είχε αποφασίσει να δώση εις τους αναγνώστας της, μετά το τέλος της «Σκιάς του Μιραμάρ», εν θαυρώς Αθηναϊκόν μυθιστόρημα, χρησιμοποιούσα προς τούτο παλαιόν φίλον και συνεργάτην, κορυφαίον δ’ Έλληνα λογοτέχνην, τον κύριο Γρηγ. Ξενόπουλον. Εν τω μεταξύ παρενέπεσεν η εξ αφορμής του «Κατήφορου» διαφωνία μεταξύ της «Καθημερινής» και του κυρίου Γρηγ. Ξενοπούλου, την οποίαν εξετιμήσαμεν ως ευκαιρίαν, αφ’ ενός μεν να μην αφήσωμεν έκθετον και αναπολόγητον Έλληνα λογοτέχνην της περιωπής και

της φήμης του Γρηγ. Ξενοπούλου, αφ' ετέρου δε, υποβοηθητική της αρχικής ημών αποφάσεως να επαναφέρωμεν αυτόν προς το αναγνωστικόν κοινόν μας, ταχύτερον μὲν ἢ ὅσον υπολογίζομεν ἀλλὰ καὶ ὀλιγώτερον ἀπησχολημένον.

Ἡ δῆλωσις τῆς «Καθημερινῆς» ὅτι, ἐκ λόγων ἠθικῆς, διέκοπτε τὴν συνέχειαν τοῦ «Κατήφορου» ὁμολογοῦμεν ὅτι μας συνεκίνησε τόσον ὀλίγον, ὥστε δὲν ἰσχύσε νὰ μᾶς ἀποτρέψῃ τῆς ἀποφάσεώς μας. Ὅχι βεβαίως διότι ἡ «Ν. Ἡμέρα» πρεσβεύει τυχόν ἀρχὰς ἀνήθικους, παν ἄλλο, ἀλλὰ διότι ἡ μακρὰ φιλολογικὴ πείρα τοῦ κυρίου Γρηγ. Ξενοπούλου καθὼς καὶ ἡ βαθεῖα, ἣν ἔχει, γνώσις τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ ἐπειθον ἡμᾶς, κατὰ τεκμήριον, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν ἕνας κορυφαῖος καὶ δεδοκιμασμένος καὶ σεμνότατος Ἕλλην λόγιος νὰ μετεβλήθῃ, αἰφνιδίως, εἰς ρυπαρογράφον. Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐσηματίσαμεν υποκειμενικῶς τὴν πεποίθησιν ὅτι τὴν εὐθύνην τοῦ περὶ οὐ πρόκειται φιλολογικοῦ ἐπεισοδίου υπεῖχεν εἰς ἀκέραιον ἡ «Καθημερινῆ», ἐκ τοῦ υπερβολικοῦ, κάπως νοσηροῦ ρομαντισμοῦ τῆς, ἐκλαβούσα ὡς ἀνήθικον μίαν θετικὴν ἠθικὴν, βεβαίως δ' ὡς ἐκ τούτου οὔτε ὀλιγώτερον αὐστηράν οὔτε ὀλιγώτερον διδακτικὴν τῆς ἠθικῆς τὴν ὁποῖαν, κατ' οὐσίαν, ὅλοι πρεσβεύομεν καὶ τιμῶμεν. Ἐπικοινωνήσαντες εὐθύς μετὰ τοῦ κυρίου Γρηγ. Ξενοπούλου, ἐπείσθημεν ἀπολύτως περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν υποθέσεών μας. Ὁ «Κατήφορος» δὲν γεννᾷ οὐδὲ πόρρωθεν ζήτημα ἠθικῆς. Ἴσως ζήτημα μόνον ἠθικῆς μορφολογίας. Ἐξ αὐτοῦ ὅμως ἡ ἠθικὴ δὲν θίγεται. Καὶ οὕτως, ἡμῶν ἀναδεχομένων τὴν φιλολογικὴν εὐθύνην τὴν ὁποῖαν ἡ συνάδελφος ἠρηγήθη, ὁ «Κατήφορος», κατόπιν εὐρείας περιλήψεως τὴν ὁποῖαν διασκευάζει ὁ συγγραφεὺς του, θὰ συνεχισθῇ ἀπὸ τῆς προσεχούς Πέμπτης διὰ τῆς «Ν. Ἡμέρας».

Γρ. Ξ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

A

Δε βαριέστε που ο Ζοζός είχε σκοπό να δώσει ποτέ του εξετάσεις για υφηγητής του Ποινικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο! Το 'λεγε για να γελά τον εαυτό του, να γελά τους δικούς του, τους φίλους του, όλον τον κόσμο –έτσι πως κάτι είναι, πως κάτι κάνει– και για να 'χει το δικαίωμα να τραβά του γέρου του παράδες και να κάθεται χωριστά. Δηλαδή όσο ήθελε γιατί όταν βαριόταν τη διασκέδαση, άφηνε την γκαρσονιέρα και γύριζε να φάει και να κοιμηθεί πιο ήσυχα στο σπίτι του. Ή κι όταν υποχρεωνόταν να την παραχωρήσει σε κανένα φίλο, ακόμα κι όταν είχε κανένα μπλέξιμο, καμιά φασαρία, με δανειστή ή μ' ερωμένη, κι ήθελε να κρυφτεί για λίγες ημέρες...

Το πρωί εκείνο, στην γκαρσονιέρα του, ξύπνησ' ελαφρός κι ευθυμότατος.

Τόσο βέβαιος ήταν λοιπόν πως το βραδάκι θα του πήγαινε η Ρόζα;

Α, μπα! Η ευθυμία του ήταν άσχετη μ' αυτή τη δυστυχημένη. Το τελευταίο ίσως που συλλογιζόταν αυτόν τον καιρό ο Ζοζός ήταν το κορίτσι εκείνο που, απεναντίας, άλλο δεν είχε στον νου του παρά τον Ζοζό. Γιατί ο Ζοζός δεν ήταν ούτε κανένας «αισθηματίας», ούτε, για την ώρα, κανένας «προικοθήρας». Δεν κυνηγούσε παρά την ηδονή. Κι όσο όμορφη, όσο του γούστου του κι αν ήταν η μελαχρινούλα εκείνη με το πλούσιο, το

πρόωρο στήθος, ήταν όμως κορίτσι από γνωστή, αυστηρή οικογένεια, με ανατροφή, με υπερηφάνεια, με αξιοπρέπεια κι ο Ζοζός δεν είχε μεγάλες ελπίδες να τη φέρει στα νερά του...

Ω, ένα κορίτσι σαν τη Ρόζα!... Πολύ δύσκολο. Σχεδόν ματαιοπονία. Μόνο να την πάρει ίσως θα μπορούσε –κι αυτό πάλι ζήτημα– γιατί δεν είχε τόσο καλή φήμη στις «αυστηρές» οικογένειες– μα δεν το 'χε βέβαια σκοπό. Ο Ζοζός να παντρευτεί, να σκλαβωθεί από τώρα; Μα ούτε για δέκα εκατομμύρια!...

Από συνήθεια, από ένστικτο πες, όταν τη γνώρισε σ' έναν χορό, της έκανε λίγο «δοκιμαστικό» κόρτε – πού ξέρεις καμιά φορά!... Έτυχε να 'ναι κι η γκαρσονιέρα του εκεί στα περιχώρα του ωδείου –του παλιού ωδείου, γιατί τα καινούργια δεν υπήρχαν τότε ακόμα–, όπου τρεις φορές την εβδομάδα η Ρόζα έκανε πιάνο κι έτσι μπορούσε να τη συχνοβλέπει. Άμα κατάλαβε όμως πως δεν έβγαине τίποτα, πως το κορίτσι εκείνο ήταν ανεπίδεκτο κι από ανατροφή κι από ιδιοσυγκρασία, βαριόταν να της κάνει και κόρτε. Προς τι; Ωραία δουλειά να 'ναι υποχρεωμένος να περνά κάθε μέρα από το σπίτι της, για να 'χει την ευχαρίστηση να τη βλέπει μια στιγμή στο μπαλκόνι, ενώ δυο τρεις άλλες τον περίμεναν την ίδια ώρα στο σπίτι τους ή στο δικό του! Τρελός ήταν; Κι ίσα ίσα, για να τελειώσει αυτό το άδικο χασομέρι, για να «τα χαλάσουν», σκέφτηκε να της προτείνει κείνη τη βίζιτα, βέβαιος πως η Ρόζα δε θα πήγαινε ποτέ...

Κι όμως του το είχε υποσχεθεί.

Δεν εσήμαινε τίποτα. Ο έμπειρος Ζοζός τις ήξερε καλά αυτές τις υποσχέσεις που δίνουν καμιά φορά τα κορίτσια των οικογενειών, σε μια στιγμή αδυναμίας, μέθης, λησμονιάς ή ψυχολογικής βίας. Τις δίνουν για να τις αθετήσουν.

«Ω, με συγχωρείς... Δεν μπόρεσα... Κάτι έτυχε...»

Η αφύπνιση, η συναίσθηση, η μετάνοια, το συγκράτημα.

Θα με γελάσει κι ας λέει! συλλογίστηκε την ίδια ώρα ο Ζοζός.

Κι ως το πρωί που ξύπνησε, είχε ξεχασμένο κιόλα αυτό το αμφίβολο ραντεβουδάκι.

Γιατί λοιπόν ήταν έτσι εύθυμος σήμερα;

Μα έτσι ήταν σχεδόν πάντα. Τι ανάγκη είχε αυτός; Ας ήταν καλά το χαρέμι του. Γιατί η γκαρσονιέρα του Ζοζού δεν ήταν παρά ένα χαρέμι. Με τη διαφορά πως οι διάφορες οδαλίσκες δεν καθόνταν μέσα, παρά πηγαινοέρχονταν. Τακτικούς ένοι-
κους δεν είχε παρά την Αντρομάχη, μια χοντρή μεσόκοπη που του έκανε τη μαγείρισσα, την καμαριέρα και λιγάκι τη μεσί-
τρα· και τον Φώτη, έναν γκρουμ δεκαπέντε χρόνων.

Ε, ο αφεντικός του ήταν μόνο είκοσι πέντε. Τι άλλο χρειά-
ζεται για να ξυπνά κανείς εύθυμος; Αλλά εκείνο το πρωί, ο Ζο-
ζός είχε και μισό λόγο παραπάνω. Η Νέλλη τού είχε υποσχε-
θεί πως θα πάει. Κι η Νέλλη δεν ήταν Ρόζα· θα κρατούσε τον
λόγο της. Θα της χάριζε την ωραία εκείνη καρφίτσα που είχε
αγοράσει με τα κέρδη του προχτεσινού μπακαρά –σωστές χί-
λιες πεντακόσιες!– και θα την ενθουσίαζε για πάντα.

Μόνο που δεν του είχε προσδιορίσει ώρα. Άσχημο αυτό! Το
πρωί θα πήγαινε, στις έντεκα; Πριν από την πρόβα; Ύστερ' από
την πρόβα, στις δύο; Ή το βραδάκι, πριν από την παράστα-
ση;... Η πολυάσχολη και πολυζήτητη θεατρινίτσα της οπερέ-
τας δεν ήταν δυνατό να ξέρει πότε θα 'βρισκε την ευκαιρία να
πάρει το ασημένιο της τσαντάκι, να μπει σ' ένα μόνιππο της
εμπιστοσύνης της και να πεταχτεί. Κι ο Ζοζός ήταν υποχρεω-
μένος να τη φυλάει όλη μέρα στο σπίτι!

Μα πρωί, μα μεσημέρι, μα βράδυ, η Νέλλη πάντα θα πή-
γαινε. Άργησε να του το υποσχεθεί, γιατί του έκανε τη δύσκο-
λη, μα μια φορά που του είπε το ναι, ο Ζοζός μπορούσε να 'ναι
βέβαιος κι εύθυμος.

Το κάτω κάτω δεν ήταν και κανένα δυστύχημα να μείνει
στο σπίτι ολημέρα. Κάποιος φίλος –Ο Κοκός; Ο Τοτός; Άλ-
λος;– θα πήγαινε να του κάνει συντροφιά. Αν τον άφηναν πά-
λι μονάχο, να ευκαιρία να τελειώσει το γαλλικό εκείνο ρομάν-
τσο που τον τραβούσε...

Η ώρα έντεκα και τέταρτο.

«Τακ, τακ!»

«Εμπρός!... Ποιος;»

«Εγώ, κύριε Ζοζό... Κείνη η μικρή, με τα κατσαρά...»

«Η Νότα;»

«Μάλιστα, η Νότα... ρωτάει αν μπορείτε να τη δεχτείτε».

«Όχι, όχι! Σήμερα δεν μπορώ. Να φύγει!... Καμιά απ' αυτές δε δέχομαι σήμερα».

«Μα λέει πως είναι μεγάλη ανάγκη...»

«Ουφ!»

Μεγάλος κίνδυνος, αφού από στιγμή σε στιγμή μπορούσε να παρουσιαστεί η Νέλλη. Αλλά για να λέει η Νότα πως ήταν ανάγκη, θα ήταν.

«Άντε! Πες της να 'ρθει!»

Ώσπου να σηκωθεί από το κρεβάτι, με την πιζάμα του –ριγωτή φανέλα, άσπρη και μπλε– και να περάσει τις παντούφλες του, η Νότα είχε εισβάλει.

Δεκάξι χρόνων κοριτσάκι, παχουλό, μαυριδερό, νόστιμο, που θα φαινόταν και νοστιμότερο, αν δεν είχε τη μανία να κατεβάζει και να κολνά τα πυκνά μαύρα μαλλιά της ως τα φρύδια. Δεν της έβλεπε καθόλου μέτωπο. Γι' αυτό κι η Αντρομάχη είχε πει «η μικρή με τα κατσαρά». Τα «κατσαρά» της Νότας ήταν περιφήμα στην παρέα για τη χαριτωμένη ακαλαισθησία τους.

«Χρυσό μου;!»

«Αγαπίτσα μου;!»

«Και πώς αυτό πρωί πρωί;»

(Μα και για τη Νότα, με τη ζωή που έκανε, πρωί ήταν η ώρα έντεκα και είκοσι πριν από το μεσημέρι...).

«Αχ, Ζοζό μου, μην τα ρωτάς!»

«Σου συμβαίνει τίποτα... οδυνηρό;»

«Έξωση!»

«Όχι δα!»

«Σου ορκίζομαι... Θα μας πετάξουν στον δρόμο, Ζοζό μου, αν δεν πληρώσουμε τα νοίκια ως αύριο».

«Και πόσα είναι;»

«Πέντε!»

«Από εξήντα;»

«Ακριβώς τριακόσιες!»

«Και πώς τ' άφησες να γίνουν τόσα, τρελοκόριτσο; Αν τα 'δινες, όσες φορές μου ζήτησες για νοίκι, σήμερα θα σου χρωστούσε ο σπιτονοικοκύρης σου!»

«Τύχαινε και τα 'δινα αλλού...»

«Α, τύχαινε...»

«Ας είναι όμως, ο ληστής συμβιβάζεται και με τα μισά».

«Με άλλους λόγους... θέλεις εκατόν πενήντα...»

«Ούτε πεντάρα λιγότερο!»

«Αχ, τρελοκόριτσο! Σπάταλη, τρυποχέρα! Θα σου τις δώσω!»

«Το 'ξερα! Μπορούσε να μου αρνηθείς εσύ μια τόσο μικρή χάρη; Μικρή για σένα, εννοώ. Κι ο κύριος Τοτός μου το 'πε. Τον είδα πρωτύτερα στον δρόμο, καθώς πήγαινε στο γραφείο του, και του ζήτησα αυτουνού. “Καημένη”, μου κάνει, “εγώ δεν έχω σήμερα πρόχειρα. Πήγαινε όμως στον Ζοζό. Κέρδισε χίλιες πεντακόσιες δραχμές στον μπακαρά. Τρέξε να τον προλάβεις!” Κι έτρεξα».

Ο Ζοζός έβαλε τα γέλια.

«Αυτά λοιπόν μου κάνει ο κύριος Τοτός;...»

«Μπα!» του αποκρίθηκε αφελέστατα. «Και περίμενα να μου το πει ο Τοτός, για να 'ρθω πρώτα πρώτα σε σένα;»

«Σ' ευχαριστώ για την προτίμηση, σε προειδοποιώ όμως πως εκείνες οι χίλιες πεντακόσιες...»

«Πάνε;!»

«Να 'ταν κι άλλες».

«Ωχ, δυστυχία μου! Μα εσύ κι αν είσαι σπάταλος και τρυποχέρης!... Ακούς εκεί, τόσο βιος σε δυο μέρες!... Και τώρα εγώ; Τώρα;»

«Μπρε κουτή; Δε σου είπα πως θα σου δώσω;»

«Α, θα μου δώσεις... από δικά σου;»

Άλλα γέλια ο Ζοζός. Αυτό το «από δικά σου» του φάνηκε τόσο αστείο!

«Ναι, ναι, από δικά μου. Με μια συμφωνία όμως».

«Ότι θέλεις, ό,τι θέλεις!»

«Θα πάρεις τα λεφτά και θα φύγεις αμέσως!»

Η Νότα έφριξε. Τέτοια προσβολή!

«Ευχαριστώ πολύ», είπε. «Τότε να κρατήσετε τα λεφτά σας!»

«Και να σας πετάξουν αύριο στον δρόμο;»

«Το προτιμώ!»

Του κάκου τής εξήγησε πως είχε δουλειά, πως περίμενε κάποιον για σπουδαία υπόθεση, πως δεν ήταν δυνατό να την κρατήσει ούτε δέκα λεπτά. Η Νότα επέμενε. Θα περνούσε την ημέρα στην γκαρσονιέρα, θα 'τρωγε μαζί του το μεσημέρι, θα κοιμόταν εκεί τ' απομεσήμερο και δε θα 'φευγε παρά το δειλινό. Δεν το εννοούσε αλλιώς. Και δεν ήθελε να πάρει τα λεφτά –του τα χάριζε– και στο τέλος η πεισματάρα έβαλε τα κλάματα.

Ο Ζοζός ήταν από κείνους: να μην ιδεί γυναίκα να κλαίει μπροστά του, γιατί μπορούσε να κάνει και τη μεγαλύτερη θυσία. Η Νότα πάλι, όταν έκλαιγε, γινόταν τόσο γλυκιά, τόσο αγαπησιάρα! Κι όλη την ώρα που μιλούσαν, την κρατούσε καθιστή στα γόνατά του. Μα τι άλλο χρειαζόταν για ν' αποφασιστεί;

«Σκάσε!» της είπε. «Μείνε και μην κλαις! Μην κλαις και μείνε».

Και συλλογίστηκε:

Στο διάβολο! Ό,τι γίνει ας γίνει!... Επιτέλους η Νέλλη μπορεί να μην έρθει παρά τ' απομεσήμερο.

Και κράτησε τη Νότα ως τη μισή.

Όλη την ώρα είχε τον νου του στο κουδούνι. Φοβόταν μην αριβάρει άξαφνα η άλλη. Μα ευτυχώς όχι...

Ωστόσο η Νότα είχε αναπτύξει εξαιρετικά θέλγητρα κι είχε προσφέρει ολωσδιόλου εξαιρετικές εύνοιες την ημέρα εκείνη. Φιλότιμη, εννοούσε να ξεπληρώσει με κάθε τρόπο την ευεργεσία. Κι ο Ζοζός γοητεύτηκε μαζί της, ενθουσιάστηκε, ξεχάστηκε...

Κι ενώ λογάριαζε να την εξαποστείλει, το γρηγορότερο, την κράτησε και στο τραπέζι.

Δεν ήταν δα η πρώτη φορά που η Νότα έτρωγε μαζί του. Αλλά κείνη την ημέρα, εξαιρετικά, προσπάθησε να δείξει κι όλο της το πνεύμα, όλη της τη φαιδρότητα. Και καθώς ήταν έξυπνη πάντα της, και καθώς τη χαροποιούσε σήμερα η εξασφάλιση της στέγης, ο Ζοζός γοητεύτηκε μαζί της ακόμα μια φορά και, αφού έφαγαν, της είπε:

«Έλα να κοιμηθούμε!»

Ήταν μεθυσμένοι κι οι δυο, από δυο ειδών κρασί που είχαν πει στο τραπέζι. Κι από τη μέθη αυτή, ο Ζοζός δε συνήλθε παρά το απόγεμα, αργά, αφού έφυγε πια η κοκοτίτσα κατευχαιριστημένη –όπως δα έφευγαν πάντα από την γκαρσονιέρα εκείνη αυτές οι γυναίκες– κι έμεινε μονάχος, κουρασμένος και κάμποσο μετανιωμένος για την τρέλα του.

Τι είχε κάνει; Να περιμένει μια Νέλλη για πρώτη φορά και να σπαταλήσει την ημέρα του με τη Νότα; Και τώρα; Αν του πήγαινε η θεατρίνα το βραδινό; Ωραία φιγούρα θα της έκανε...

Αι στο διάβολο! συλλογιζόταν. Την έπαθα σαν ατζαμής! Σαν παιδαρέλι!

Και στη φούρκα του τα 'βαζε με τον Τοτό:

«Αυτό το κτήνος μου τα 'κανε όλα! Το 'ξερε πως θα 'ρθει η Νέλλη και μου 'στειλε τη Νότα ξεπίτηδες... Α, τον κακό, τον ζηλιάρη! Άσε και θα του δείξω εγώ!...»

Κι ό,τι το 'λεγε, να σου κι ο Τοτός.

Ήταν ένας πολύ στενός του φίλος, τμηματάρχης σε μια μικρή τράπεζα, λίγο πιο μεγάλος του στα χρόνια, μα το ίδιο χαροκόπος και παραλυμένος.

Όρμησε να τον πνίξει.

«Βρε άθλιε! Αυτά μου κάνεις; Ε;!»

«Ποια;... Σύχασε!»

Ο Ζοζός τού εξήγησε κι ο Τοτός κυλίστηκε από τα γέλια.

«Καλά να πάθεις!» του 'λεγε. «Τέτοιος που είσαι! Μωρέ, με τη Νότα πήγες να παρασυρθείς;»

«Τι δηλαδή; Θα μου πεις τώρα πως δε μου την έστειλες επί-
τηδες; Ε, μασκαρά; Γιατ' ήξερες πως θα μου 'ρχόταν η Νέλλη, ε;»

«Αμ δε! Περίμενε... να σου 'ρθει η Νέλλη!»

«Ε;! Δε θα 'ρθει η Νέλλη;»

«Σε κοροϊδέφει, κουτεντέ! Δίνεται έτσι εύκολα αυτή; Πό-
σους έχει κοροϊδέψει ως τώρα...»

«Έχει πάει όμως σε μερικούς...»

«Α, εκεί που θέλει, ναι.»

«Ε, τότε θα 'ρθει και σε μένα.»

Έτσι φιλονικούσαν οι δυο γλεντζέδες. «Θα 'ρθει» ο ένας, «δε
θα 'ρθει» ο άλλος. Κι άξαφνα ο Τοτός:

«Ξέρεις λοιπόν ποια θα σου έρθει; Εκείνη που δεν περι-
μένεις.»

«Η Ρόζα;»

«Ακριβώς!»

«Πού το ξέρεις; Την είδες;»

«Αστείος είσαι! Κι αν την έβλεπα, θα μου το 'λεγε;»

«Αλλά;»

«Το υποθέτω, βλάκα, το συμπεραίνω. Κι είμαι βέβαιος!»

«Μ' από τι;»

«Από δυο πράγματα πολύ σπουδαία. Πρώτο, την έκανες
να πιστέψει πως, αν δεν έρθει, θα τα χαλάσετε.»

«Κι είναι αλήθεια, γιατί βαρέθηκα...»

«Δεύτερο, γιατί έχει πολύ μεγάλο... στήθος, δυσανάλογο με
την ηλικία της.»

«Ε, και με τούτο;»

«Έχει ακόμα και μαυράδια κάτω απ' τα μάτια της, φυσι-
κά, όχι με το κραγιόνι.»

«Ε, και;»

«Λοιπόν, αυτά είναι συμπτώματα πολύ επίφοβα!»

«Έχεις δηλαδή την ιδέα πως η Ρόζα είναι διεφθαρμένη;
Όχι δα!»

«Μην τρέχεις! Δεν είπα τέτοιο πράγμα! Μου φαίνεται όμως πως έχει, που λένε, τη φλέβα. Δηλαδή, όλη την καλή διάθεση να διαφθαρεί. Ναι, ναι. Άσε να 'ρθει μια φορά και θα το ιδείς».

«Είσαι ανόητος!»

«Βάζουμε στοίχημα λοιπόν; Εγώ λέω πως θα 'ρθει η Ρόζα και θα σε γελάσει η Νέλλη».

«Κι εγώ λέω πως θα 'ρθει η Νέλλη και θα με γελάσει η Ρόζα... Σύμφωνα... για το στοίχημα. Και τώρα δίνε του».

«Να φύγω; Α, μπα! Για τη Ρόζα είναι νωρίς ακόμα: όσο για τη Νέλλη, αν τυχόν έρθει, το στρίβω από την πόρτα της υπηρεσίας».

Ο Ζοζός το δέχτηκε, γιατί 'ήθελε κι αυτός συντροφιά. Έτσι οι δυο φίλοι έκαμαν τσάι κι ένα σωρό κουβέντες... για γυναίκες. Κι η ώρα πέρασε τόσο γρήγορα, που δεν το κατάλαβαν.

«Ω!» έκαμε άξαφνα ο Τοτός. «Εφτά και δέκα!»

«Αλήθεια;...»

«Να, το ρολόι».

«Ε, τότε μπορούμε να φεύγουμε. Πάμε περίπατο; Η Ρόζα δε θα 'ρθει βέβαια. Και τώρα μ' έκαμες ν' αμφιβάλλω και για τη Νέλλη... Άσ' τες να πάνε στο διάβολο!»

Ντρονν! Το κουδούνι της ξώπορτας.

«Τοτό! Φύγε... Κρύψου... Χάσου!»

«Ποια να 'ναι από τις δυο;»

«Δεν ακούστηκε αμάξι κι υποθέτω η Ρόζα».

«Βλέπεις; Κέρδισα το στοίχημα!»

Κι ο Τοτός τσακίστηκε να φύγει προς την κουζίνα, απ' όπου έτρεχε κι η Αντρομάχη ν' ανοίξει. Συγκρούστηκαν μάλιστα στον διάδρομο κι η γριά έκαμε: «Χριστός!» Αλλ' άμα έφτασε ως την πορτούλα της υπηρεσίας, ο Τοτός στάθηκε.

Γιατί να φύγω; συλλογίστηκε. Η Ρόζα δε θα μείνει βέβαια παρά λίγα λεπτά. Ας μείνω να μάθω... το αποτέλεσμα.

Και γυρνώντας σιγά σιγά, μπήκε και κλείστηκε στην κάμαρα της Αντρομάχης.

B

Ήταν η Ρόζα, πραγματικώς.

Τι καλά που την είχε ψυχολογήσει ο Τοτός;

Αγαπούσε τον Ζοζό, φοβήθηκε μην τον χάσει και πήγε... να τον βρει στην γκαρσονιέρα του.

Ω, αν ήταν δυνατό να ιδεί, ν' ακούσει τι γινόταν και τι λεγόταν προ ολίγου σ' εκείνη την γκαρσονιέρα! Μα τα βλέπουν αυτά ποτέ, τ' ακούνε, τα φαντάζονται καν τα νεαρά κορίτσια των οικογενειών;

Για τη Ρόζα, ο Ζοζός δεν ήταν παρά ένας λαμπρός νέος, του κόσμου, επιστήμονας, αρκετά πλούσιος και με μέλλον καθηγητή του Πανεπιστημίου, υπουργού, πρεσβευτή ή και... διοικητή της Εθνικής Τράπεζας. Ήταν κι ερωτευμένος μαζί της. Λιγάκι βέβαια, μα στο χέρι της ήταν να τον κάνει πολύ, να τον κάνει τρελό. Κι ένας τρόπος, ενόμιζε, ήταν να του δείξει μία μεγάλη εμπιστοσύνη... Τόλμη βέβαια κι αυτό, τρέλα ίσως, αλλά... πετυχαίνει κανείς, νικά κανείς, φτάνει στο ποθούμενο αν δεν τολμήσει, αν δεν κινδυνεύσει;

Αυτό ήταν ένα από τα ηθικά παραγγέλματα της ανατροφής της: «Τολμάν χρη». Πόσες φορές δεν τ' άκουσε κι από τον πατέρα της, τον καθηγητή της Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο! Και να, βρήκε τώρα την ευκαιρία να το εφαρμόσει.

Η αλήθεια είναι ότι edίστασε πολύ, πολύ... Αφού κατάντησε

να ζητήσει και τη συμβουλή της καμαριέρας της, της καλής εκείνης κι όμορφης Γεωργίας. Άλλωστε έπρεπε να της το πει, γιατί η Γεωργία την εσχόλαζε πάντα απ' το ωδείο και μαζί θα πήγαιναν, αν πήγαιναν, στην γκαρσονιέρα του κυρίου Ζοζού... Εδίστασε η Ρόζα, ναι. Δυο νύχτες δεν είχε κοιμηθεί για να συλλογιέται.

Μα επιτέλους το αποφάσισε. Τολμάν χρη!

Μ' όλη της τη συγκίνηση, μπήκε με το ύφος του κοσμικού κοριτσιού που κάνει μιαν απλούστατη επίσκεψη, που δε φοβάται τίποτα και δεν τα χάνει ποτέ.

«Βλέπεις λοιπόν, κύριε;» είπε στον Ζοζό, δίνοντάς του το γαντοφορεμένο της χέρι. «Ό,τι λέω το κάνω. Δεν πιστεύω να 'χεις παράπονο;»

Κι η καρδιά της έκανε τικ τακ, κι η φωνή της κοβότανε στον λαιμό της, και γελούσε, γελούσε για να το κρύβει...

Ακολουθούσε η Γεωργία, καλοσυγυρισμένη κι αυτή, συγκινημένη κι αυτή, κατακόκκινη, κρατώντας τις νότες της Ρόζας μέσα σε μια μαύρη πέτσινη θήκη.

Περισσότερο κι από τις δυο, ήταν σαστισμένος ο Ζοζός. Έκανε κάτι νευρικά, αδέξια κινήματα, και κάθε στιγμή έλεγε και ξανάλεγε – αν κι ήταν περιττό να το λέει, γιατί φαινόταν:

«Δεν το περίμενα... σε βεβαιώ δεν το περίμενα... Τι ευτυχία!... Μα δεν το περίμενα καθόλου... σε βεβαιώ, δεν το...»

«Καλά, τ' άκουσα», τον έκοψε μια στιγμή η Ρόζα γελώντας. «Δεν τον περίμενες, γιατί δε με ξέρεις. Έλα λοιπόν, δείξε μου αυτή την περίφημη γκαρσονιέρα. Ή νομίζεις πως έχω σκοπό να καθίσω καμιά ώρα;»

«Την “περίφημη” γκαρσονιέρα... Το σπουδαίο πράμα... Ακούς τους φίλους μου; Να, δυο τρία δωμάτια έχω, όπου μόλις βολεύομαι».

«Μα τι καλοβαλμένα, τι κομψά, τι αρτίστικα!...» είπε η Ρόζα μπαίνοντας στη σάλα-τραπεζαρία μαζί με τον Ζοζό και κοιτάζοντας παντού.

Η Γεωργία είχε σταθεί στον διάδρομο. Η Αντρομάχη είχε γίνει άφαντη.

«Με τι γούστο, με τι σικ όλα», εξακολουθούσε η Ρόζα. «Αλήθεια, Ζοζό, να σ' το πω και να μη σου κακοφανεί: είσαι πολύ καλός νοικοκύρης».

Ο Ζοζός την τριγύριζε.

«Από δω ένα σαλονάκι... από δω γραφείο και βιβλιοθήκη...»

«Όλο νομικά είναι αυτά τα βιβλία;»

«Ε, κάπου κάπου βρίσκεις και κανένα ρομάντσο...»

«Χμ, κατάλαβα. Τα περισσότερα θα είναι ρομάντσα. Τα βλέπω δα. Να, λεξικά και ρομάντσα...»

Κι αφού γέλασε με τη «βιβλιοθήκη», η Ρόζα ρώτησε με αφέλεια:

«Και πού κοιμάσαι;»

«Α, η κρεβατοκάμαρα και το λουτρό είναι από τ' άλλο μέρος. Ύστερα θα σου τα δείξω, όταν θα φύγεις. Τώρα κάθισε λίγο να σε ιδώ».

«Ύστερα; Πότε ύστερα; Μα δε σου είπα πως θα φύγω αμέσως;»

«Ω, χωρίς να ιδείς ούτε καν τη συλλογή των καρτ-ποστάλ;»

«Ε, μια ματιά... Μα γρήγορα, Ζοζό μου, να ζεις. Στο σπίτι ξέρουν τις ώρες μου και δεν πρέπει να παραργήσω...»

«Και δεν τους είπες πως μετά το μάθημα θα πήγαινες στα μαγαζιά;»

«Δε λέω ψέματα, Ζοζό μου!»

Ο νέος είχε συνέλθει. Εκείνο που δεν το περίμενε, του φαινόταν τώρα το φυσικότερο του κόσμου. Τι δίκιο που είχε ο Τοτός! Και καθώς της έδειχνε το λεύκωμα με τις καρτ-ποστάλ – μια ωραία, αλήθεια, συλλογή από τοπία όλου του κόσμου που του είχε κοστίσει πολύ καιρό και χρήμα –, θυμόταν τα λόγια του φίλου του. «Θα 'ρθει γιατί έχει τη φλέβα». Να λοιπόν που ήρθε. Κι όχι βέβαια για να ιδεί την γκαρσονιέρα και τη συλλογή...

Ορθός από πίσω της, μπροστά στο μεγάλο τραπέζι όπου η Ρόζα, στο πόδι κι αυτή, ξεφύλλιζε βιαστικά, κοίταζε πάνω απ' τους ώμους της τα φουσκωτά, τα πρώιμα εκείνα στήθη,

κι ο πειρασμός για τον φιλήδονο ήταν ακατανίκητος. Με τι τρόπο θα μπορούσε να την αγκαλιάσει, χωρίς να την ξαφνίσει πολύ;

Έσκυβε κάπου κάπου και τη φιλούσε στο μάγουλο ή στον λαιμό, αφήνοντας στη μέση την εξήγηση των καρτ-ποστάλ, για να της φιθυρίσει:

«Αγάπη μου... Σ' ευχαριστώ που ήρθες... Σ' ευχαριστώ!»

Η Ρόζα όχι μόνο δεν εθύμωνε, παρά γύριζε το κεφαλάκι της και του 'δινε πίσω τα φιλά του, μ' ένα γοργό «σ' αγαπώ». Μόλις όμως έκανε να βάλει το χέρι του στη μέση της ή ν' ακουμπήσει απάνω της, έστω κι ελαφρότατα, εκείνη τραβιόταν με ορμή και του 'λεγε απότομα:

«Σύχασε, όχι!...»

Αδύνατο. Χρειαζόταν τέχνη, τρόπος, πρόφαση, πρόσχημα. Μ' ένα κορίτσι σαν τη Ρόζα, αυτό ήταν απαραίτητο. Ο Ζοζός όμως δεν έβρισκε. Η μεγάλη επιθυμία κι ο μεγάλος φόβος, τη στιγμή εκείνη, τον έκαναν κουτό... Άξαφνα, εκείνο που ζητούσε, του ήρθε από τον ουρανό. Μια καλοτυχία. Καθώς πήγαινε να ιδεί από πιο κοντά μια εικόνα κρεμασμένη στον τοίχο, που της είχε κινήσει την προσοχή, η Ρόζα σκόνταψε σ' ένα σκαμνάκι, ξεχασμένο εκεί στη μέση, και κόντεψε να πέσει. Φυσικά, ο Ζοζός επωφελήθηκε για να την αρπάξει και να την κρατήσει. Μα τόσο αδέξια –τάχα– ώστε την έκαμε να χάσει την ισορροπία χειρότερα. Τότε πια, για να μην ξαπλωθεί ολωσδιόλου, ο άνθρωπος αναγκάστηκε να την πιάσει απ' τη μέση...

Αυτό όμως τον μάγεψε, τον παραζάλισε, τον αποτρέλανε. Και χωρίς να ξέρει πια τι κάνει, χωρίς να τον μέλει ούτε για ξάφνισμα, ούτε για ντροπή, ούτε για θυμό, εξακολούθησε να κρατεί αγκαλιασμένη τη Ρόζα, να τη σφίγγει με μανία και να τη φιλεί όπου έφτανε.

«Αγάπη μου... λατρεία μου... χρυσή μου...»

Εκείνη του φώναζε με πνιγμένη φωνή να ησυχάσει, να την αφήσει, κι αγωνιζόταν να ελευθερωθεί. Μα του κάκου. Ο Ζοζός την κρατούσε δυνατά, την έσερνε με το στανιό κι άμα

έφτασαν ως τον καναπέ, κάθισε και την ανάγκασε να καθίσει απάνω του.

Αυτά όλα σε λίγα δευτερόλεπτα. Η δυστυχισμένη εκείνη δεν είχε συνέλθει από το πρώτο ξάφνισμα, όταν βρέθηκε καθισμένη στα γόνατά του. Και δεν ήξερε πια τι να κάνει. Φοβόταν τόσο να φωνάξει, όσο και να υποκύψει. Κι άξαφνα, μέσα στον φόβο της, μέσα στον θυμό της, αισθάνθηκε σαν μιαν έκλυση να την κυριεύει. Η δύναμή της παράλυσε, αποχαυνώθηκε. Λίγο ακόμα και θ' άφηγε κάθε αντίσταση και θα 'πεφτε στην αγκαλιά του νικημένη.

Αλλά να, την επικίνδυνη αυτή στιγμή, ένας χτύπος στην πόρτα.

Ο Ζοζός την άφησε αμέσως κι εκείνη τινάχτηκε όσο μακρύτερα πρόφτασε.

«Εμπρός!»

Ήταν η Γεωργία.

«Κυρία Ρόζα», είπε, «δεν είναι ώρα;...»

Μ' ένα βλέμμα, η κυρά της της έδωσε να εννοήσει πως έκαμε πολύ καλά που χτύπησε την πόρτα.

«Ναι, ναι...»

«Όχι δα», φώναξε ο Ζοζός. «Από τώρα; Μα δεν είδες τίποτ' ακόμα.»

«Αδύνατο... πρέπει να πηγαίνω... δεν μπορώ ν' αργήσω περισσότερο... άλλη φορά...»

Η Γεωργία δεν το κουνούσε· η Ρόζα επέμενε· ο Ζοζός απελπίστηκε.

«Τέλος πάντων», έκαμε, «αφού σ' έπιασε τόση βία... Πες μου, μόνο, πότε θα ξανάρθεις;»

«Καμιά μέρα... Όχι, όμως, σύντομα...»

«Δηλαδή;... Σε κανένα χρόνο;...»

«Α, όχι...»

«Ας είναι· εγώ σ' αφήνω, στη διάθεσή σου, απ' αυτό όμως θα καταλάβω πόσο μ' αγαπάς. Όσο πιο γρήγορα ξανάρθεις...»

Ω, αν δεν τον αγαπούσε. Θα του μιλούσε ακόμα ύστερ' απ' αυ-

τά;... Κι ω, αν δεν είχ' αιστανθεί την ηδονική εκείνην έκλυση που λες και τη μεθούσε ακόμα, θα συλλογιζόταν να ξαναπάει στην γκαρσονιέρα του, έστω και μετά έναν χρόνο;...

«Θα προσπαθήσω», του αποκρίθηκε. «Πιστεύω όμως...»

Δεν πρόφτασε ν' αποτελειώσει τη φράση της η Ρόζα. Έν' αμάξι, ηχηρότατο στον έρημο δρομάκο, ακούστηκε να σταματά στην ξώπορτα.

Ω, διάβολε, η Νέλλη!...

«Τι είναι;» τρόμαξε η Ρόζα, βλέποντας τον Ζοζό τρομαγμένο.

«Στάσου», της αποκρίθηκε με τόνο. «Δεν μπορείς να φύγεις τώρα... Να, το κουδούνι... Θα είναι... ο Κοκός. Δεν κάνει να σε ιδεί...»

Και πετάχτηκε έξω για να σταματήσει την Αντρομάχη.

«Μην ανοίξεις ακόμα», της είπε, «περίμενε».

Γύρισε βιαστικά στη Ρόζα, την έπιασ' απ' το χέρι, έσπρωξε και τη Γεωργία, και τις έβγαλε και τις δυο στον διάδρομο. Ήταν χλωμές και σαστισμένες οι κακομοίρες, Άλλο τούτο πάλι!

Με την ίδια βία, τις έχωσε στην κρεβατοκάμαρα, τους άναψε ένα ηλεκτρικό, τις άφησε κει μέσα και τους έκλεισε την πόρτα.

Βγαίνοντας για να πει πια της Αντρομάχης ν' ανοίξει –το κουδούνι ακούστηκε και δεύτερη φορά– είδε μπροστά του τον Τοτό.

Είχε ακούσει κι αυτός τ' αμάξι, κατάλαβε πως θα 'ταν η Νέλλη και βγήκε απ' τον κρυφώνα του, για να βοηθήσει τον φίλο του στη δύσκολη εκείνη θέση – ή για ν' απολαύσει τη στενοχώρια του; Πρόβλημα άλυτο...

Ανακουφίστηκε αυτός άμα τον είδε. Και χωρίς να τον ρωτήσει από πού ξεφύτρωσε, είπε στην Αντρομάχη ν' ανοίξει κι έδωσε γρήγορα γρήγορα στον Τοτό μερικές οδηγίες...

Ναι, ήταν η Νέλλη. Και στο κεφαλόσκαλο την υποδέχτηκαν κι οι δυο.

Φυσικά, της θεατρίνας τής κακοφάνηκε που δεν έβρισκε τον Ζοζό μονάχο· έκαμε όμως την ανάγκη φιλοτιμία, κρατήθηκε και μπήκε στη σάλα μ' ένα σωρό γέλια κι αστεία.

Τα ἔλεγε μάλιστα τόσο φωναχτά κι εἶχε μια τόσο διαπεραστική, μεταλλική φωνή, ὥστε οι κλεισμένες στην κρεβατοκάμαρα τ' ἀκούγαν ὅλα...

Ενόμισε πως ο Τοτός κατά τύχη βρέθηκε στην γκαρσονιέρα. Κι η φούρκα της πέρασε γρήγορα, γιατί συλλογίστηκε πως ο καημένος ο Ζοζός δεν εἶχε ἀδικο, αφού δεν του εἶχε ορίσει ὥρα. Ἴσως μάλιστα και να μην την περίμενε πια, αφού εἶχε ἀργήσει τόσο. Ἐπειτα η θεατρίνα φανταζόταν πως σαν ἄνθρωπος του κόσμου, διακριτικός, ο Τοτός θα καταλάβαινε πως εἶχαν «διαίτερα» και σε λίγο θα τους ἀφήνε να τα πουν.

Φλυαρούσε τώρα με φαιδρότητα ὄχι και τόσο προσποιητή...

Ἄξαφνα ὁμως, με πολλή της ἐκπληξη, ἀντί για τον Τοτό που εἶχε καλοκαθίσει, εἶδε τον Ζοζό να βγαίνει και να τους ἀφήνει!

«Παρντόν, μια στιγμὴ... πείτε τα οι δυο σας, και τώρα ἔφτασα».

Βιαζόταν να λευθερώσει τη Ρόζα που ἔπρεπε να φύγει.

«Ελάτε, γρήγορα!» εἶπε σιγά, ἀνοίγοντας την κρεβατοκάμαρα. «Ο δρόμος τώρα εἶναι ἀνοιχτός... Μπα».

Το «μπα» αὐτό του ξέφυγε, ὅταν εἶδε τη Ρόζα κατάχλωμη, κατασυγχυσμένη, ἀκίνητη, λες κι εἶχαν καρφωθεί τα πόδια της στο πάτωμα. Στην ἀπορία του, ἔριξε μια ματιά της Γεωργίας: μα κι αὐτηνὴς η ὄψη δεν ἦταν λιγότερο οϊκτρὴ.

«Ρόζα;... Φοβάσαι;... Μα δε σε εἶδε κανεῖς. Και τώρα θα φύγεις χωρὶς να σε ιδεῖ...»

«Ποιος; Ποιος;» τον ἔκοψε με πνιγμένη, θυμωμένη φωνή η Ρόζα. «Το κορίτσι που ἦρθε να σου κάνει βίζιτα;»

«Το κορίτσι; Ποιο κορίτσι; Καλά εἶσαι; Μα δεν ἀκουσες τη φωνή της; Θα την ἀκουσες, δε γίνεται. Η Νέλλη, καλέ, της οπερέτας. Κι ἦρθε με τον Τοτό –ὄχι με τον Κοκό ὅπως ἐνόμισα– να συνεννοηθούμε για τη φιλανθρωπική παράσταση που διοργανώνουμε. Ὑπὲρ του Φθισιατρείου, ξέρεις... Να, μέσα εἶναι κι οι δυο. Αν δεν πιστεύεις, ἔλα να τους ιδεῖς».

«Δεν ἦταν η φωνή της Νέλλης αὐτή, με γελάς».

«Ἐλα, σου λέω, να την ιδεῖς».

«Ευχαριστώ πολύ».

«Τότε φύγε... Δε θέλω ν' αργήσεις περισσότερο και να 'χεις τίποτα ιστορίες εξαιτίας μου».

«Ναι, για να σ' αφήσω με το κορίτσι. Όχι, δε φεύγω! Ας αργήσω, ας γίνει ό,τι γίνει... Ακούς εκεί!... Θα καθίσω εδώ ώσπου να φύγει και να την ιδώ από το παράθυρο».

Έξω φρενών από τη ζήλια η μικρή Ρόζα. Μα μήπως το 'θελε, μήπως το 'ξερε πως θα ζήλευε;... Έτσι και πρωτύτερα είχε αιστανθεί την απρόοπτη, την πρωτογνωρίστη εκείνη έκλυση, καθώς την έσφιγγε και τη φιλούσε ο Ζοζός... Πόσα μάθαινε από μια μόνη βίζιτα στην γκαρσονιέρα εκείνη! Μα φανταζόταν τάχα πως καθέν' από αυτά αποτελούσε κι έναν κίνδυνο;...

Ο Ζοζός δεν ήξερε τι να την κάνει. Της έλεγε, την παρακαλούσε, της ορκιζόταν – τίποτα. Κι η ώρα περνούσε, κι η Νέλλη θα υποπτευόταν... Πολύ άσχημο αυτό!

«Έλα λοιπόν να ιδείς κρυφά από την πόρτα», της είπε στο τέλος. «Εγώ τώρα θα μπω και θα την αφήσω μισάνοιχτη. Κι αφού ιδείς και βεβαιωθείς, φύγε».

«Ναι, να φύγω... Τώρα, με διώχνεις... Καλά λοιπόν!... Πάμε να ιδώ... Πάμε... Αλίμονό σου όμως αν είν' εκείνη που υποθέτω...»

Κι ορμητική σαν τη θύελλα, η Ρόζα βγήκε στον διάδρομο. Ο Ζοζός κι η Γεωργία την ακολουθούσαν.

Αλλά την ίδια στιγμή –τι συμφορά!– άνοιγε κι η αντικρινή πόρτα της σάλας και πεταγόταν έξω η Νέλλη ανάστατη, κατακόκκινη, ξεφωνίζοντας:

«Μα πού είν' αυτός επιτέλους, πού;»

Η θεατρίνα είχε χάσει την υπομονή.

«Α!» έκαμε βλέποντας τα δυο κορίτσια.

Σώπασε μια στιγμή –όλοι σώπαιναν, κι ο Τοτός που την είχε ακολουθήσει– κι έπειτα, γυρίζοντας στον ταλαίπωρο Ζοζό, τον άρχισε:

«Ωραία, κύριε, εύγε σου! Μωρέ, μπράβο! Με προσκάλεσες στο σπίτι σου, με κάνεις κι έρχομαι με χίλια παρακάλια, και

μ' αφήνεις μονάχη με τον φίλο σου, αυτόν τον σαχλό, τον ηλίθιο, για να περιποιηθείς εσύ το παρθεναγωγείο σου... 'Αι να χαθείς!»

«Νέλλη;...»

«'Αι να χαθείς, σου λέω!... Μωρέ, αυτές εδώ τι μου τις κουβάλησες;... Τι τις ήθελες, αφού είχες ραντεβού μαζί μου;... Και δυο κιόλας;... Ου, να χαθείς!... Μασκαρά, παλιάνθρωπε, κτήνος... Φτου!»

Βρίζοντας έτσι, αφρίζοντας, στριγκλιάζοντας –και πού να μιλήσει κανείς!– η θεατρίνα με το ασημένιο τσαντάκι, με τα βέλα της, με τις εσάρπες της και με την ξυπνημένη προστυχιά της, έτρεξε στο κεφαλόσκαλο, ροβόλησε τα σκαλάκια, πετάχτηκε στον δρόμο, χώθηκε στ' αμάξι της και φευγικό. Α, μα είχε λυσσάξει.

Κάμποσες στιγμές πέρασαν ως να συνέλθουν κάπως όσοι απόμειναν στον διάδρομο. Θα 'λεγες πως τους είχε πιάσει αφασία.

Ο Ζοζός κατάφερε να μιλήσει πρώτος.

«Την είδες λοιπόν; Πείστηκες;» είπε της Ρόζας.

«Μάλιστα», του αποκρίθηκε αυτή. «Την είδα πολύ καλά... και την άκουσα ακόμα καλύτερα... Ήρθε για να διοργανώσει τη φιλανθρωπική παράσταση, ε;»

«Αμ' για τι;... Δεν...»

«Ελάτε, κύριε Ζοζό, αφήστε τα... Ποτέ δεν περίμενα από σας τέτοιο πράγμα... Δεν πειράζει που είναι μπροστά κι ο κύριος Τοτός, εγώ θα σας το πω... Το ξέρατε πως θα 'ρχόμουν, με περιμένατε και... είχατε δώσει ραντεβού και σ' αυτή την παλιοθεατρίνα... Καλά ο κύριος Τοτός είναι στενός σας φίλος, τα ξέρει, δεν πειράζει. Αμ' αυτή; Που με είδε δω κι αυτή;... Κι όμως μου είχατε υποσχεθεί πως δε θα μ' έβλεπε ούτε η καμαριέρα σας... Εύγε, κύριε, μπράβο σας, ωραία, πολύ ωραία!... Χαίρετε!... Πάμε, Γεωργία!»

Τα είπε με την ίδια ευγλωττία της Νέλλης, σα να 'χε πάρει παράδειγμα. Μόνο που δεν έφτυσε κι αυτή στο τέλος σαν τη θεατρίνα. Και με την ίδια φούρια ροβόλησε τη σκάλα –η Γεωρ-

γία ξοπίσω τη – κι έγινε άφαντη πριν προφτάσει να της μιλήσει κανένας.

Οι δυο φίλοι απόμειναν σαν χαζοί.

Έπειτα ο Ζοζός έδωσε μια μούντζα κατά την ξώπορτα, άλλη μια του Τοτού και τέλος μουντζώθηκε μόνος του.

«Να!... Να και συ!... Να κι εγώ!»

Ο Τοτός λιγώθηκε από τα γέλια.

«Όποιος κυνηγάει πολλούς λαγούς...» έλεγε. «Ένα μόνο μου κακοφαίνεται που κερδίσαμε κι οι δυο το στοίχημα κι έτσι δεν το 'χασε κανείς».

Αλλά ο Ζοζός είχε συνέλθει.

«Λέγε συ», απαντούσε. «Πολλούς λαγούς, ε;... Θα ιδείς λοιπόν πως, άμα ξέρει κανείς, όλους τους πιάνει... Κι η Νέλλη θα ξανάρθει, κι η Ρόζα».

«Αμ' δε;... Τώρα πια...»

«Θα ιδείς. Έχε υπομονή και θα ιδείς».

Η Ρόζα, **γυμνή**, έδινε
την παράξενη εντύπωση
μιας θαλάσσιας **θεάς**. Για
να γεννηθώ τόσο **όμορφη**,
συλλογίστηκε, θα πει πως
έχω στον κόσμο έναν
προορισμό. Κι ακολουθώ
τον προορισμό μου! Έτσι βρήκε
ακόμα μια **δικαιολογία**
της **ελεεινής** της ζωής.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ – ΕΡΓΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ: ΔΙΟΝΥΣΗΣ Ν. ΜΟΥΣΜΟΥΤΗΣ

Εκδόσεις **ΨΥΧΟΓΙΟΣ**
psychogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 27740